

Élet a szerkesztőségben

Figyelem! Ezt otthon ne csinálja senki – csak ha van home office-a! Menj át a szomszédba – ha van ott könyvkiadó szerkesztőség –, csináld ott... :)

Sokan nem igazán ismerik, hogyan lesz a betűhalmazból kézbe fogható papírtermék. Hogyan válsul meg egy szerzői álmom, és válik immár az olvasó álmává is?

Írótól az olvasóig, az oké... De emögött rengeteg másik szereplő bújik meg – akinek pont az a feladata, hogy az irodalmi alkotó kiterjesztéseként a kulisszák mögött is maradjon. A szerkesztőségi munkatárs olyan, mint a takarító – csak akkor veszed észre a munkáját, ha rosszul vagy egyáltalán nem végezte el. De akkor nagyon.

Lássuk hát, hogy is épül fel egy ilyen – ideális – szerkesztőségi munkafolyamat és rendszer!

Ez a részlet a könyv hivatalos beleolvasója, csak a szerző írásos engedélyével osztható tovább!

Szabó Borka

#MIT CSINÁL
A HOGY IS
HÍVJÁK?
avagy

MUNKA A SZERKESZTŐSÉGBEN

A könyvkiadás csapatmunka

Természetesen ki lehet adni egy könyvet egymagunkban is, mint ahogy arra számtalan – legtöbbször rossz – példát láttunk már. De valljuk be: ez rohadt nehéz és nem egyemberes meló. Nem véletlenül sikeresebbek a nagy kiadók a kevésbé nagy kiadóknál, illetve a magánzó szerzőknél. (Hogy én ezért mit fogok kapni! De vállalom... :P)

Ha most ezen kiborulsz, igazad van, mert tényleg jobb lenne egyedül véghez vinni a csodát, mint ötven kézre bízni. De ez a csapatos – csapatós :D – módszer nem véletlenül hatékony.

Nagyon ritka, hogy egy író vagy költő egymaga képes úgy átlátni a művét, hogy minden szöveges hibát elimináljon, aztán borítót tervezzen magának, esetleg

illusztrációkat készítsen, vagy betördelje a kéziratát, és nyomdának megfelelő pontossággal adja le, miközben az e-bookhoz szükséges HTML és CSS-ismeretekkel is rendelkezik... Annyira ritka, hogy nem létezik.

A dolog már ott bukta, hogy „képes úgy átlátni a művét, hogy minden szöveges hibát elimináljon”. Nem, nem képes, hidd el, tudom, miről beszélek. Ha elérsz a könyv végére – *ne, kérlek, ne lapozz most oda, neked írom ezeket a sorokat, hát nem látod? Kérlek, figyelj! Köszí!* –, meglátod majd, én mire vagyok képes, és ennek ellenére mégsem dolgozhatok egyedül.

Van egy nóta a Ripacsok című örökbecsű filmből – az én korosztályom talán még emlékszik rá –, Kern András és Garas Dezső egy

gatyában éneкли: „egyedül nem megy, egyedül nem megy, egyedül nem megy, ha-ha-ha-ha”.

Egyszerűen szükség van a többiekre! Bármennyire szeretnéd elkerülni az embereket – megértelek –, vagy spórolni a költségeken – emiatt is megértelek –, egy könyv – ráadásul a te könyved! – esetében nem szabad magányos farkast játszani.

Tudom, kemény vagyok, mint a kád széle, de olvasd tovább, mert mindjárt kiderül...

Ki foglalkozik a könyvvel a szerkesztőségben?

Minimális szereplőgárda szükségeltetik a folyamathoz:

- 1 vezető szerkesztő (ha ért hozzá, lehet a kiadóvezető is),
- 1 tartalmi szerkesztő (ha

a kiadóvezető nem ért hozzá, akkor ő a vezető szerkesztő),

- 1 szakmai vagy idegen nyelvi lektor (függ a könyv természetétől, de szakember legyen), de ha nincs, akkor 3 béta,
- 2-3 korrektor (az egyik közülük lehet a tördelő is, de tényleg értenie kell a korrektúrához, és akkor kell egy harmadik, független korrektor is),
- 1 tördelő és nyomdai vagy elektronikus kiadás-előkészítő (lehetőség szerint ugyanaz a személy legyen, de ha nem, akkor komoly együttműködésben kell állniuk egymással),
- 1 borítótervező (aki lehet a tördelő is)
- igény szerint 1 illusztrátor (aki lehet a borítótervező is).

Ja, és hát a főszereplőt ki ne hagyjam...

- **A SZERZŐ!**

Szándékosan nem használom az „író” szót, hiszen költők, újságírók, bloggerek-influenszerek, szakácsok, tanácsadók, lelkeszek, előadóművészek stb. is írnak könyveket, az ő művük pedig egyáltalán nem kevesebb, mint bármely íróé.

Hát ez még alaphangon is 7 fő. És feltételezi, hogy a szerző már rendezett kéziratot ad be a kiadóba. Nem foglalkozik azzal, ha azt még valakinek be kell gépelnie, vagy képeket kell digitalizálnia hozzá, mert akkor arra külön szakember és számítógépes munkaállomás szükséges.

Bár egy szerkesztőségben előfordulnak más belső munkatársak, pl. adminisztrátorok, értékesítők és reklámszakemberek, logisztikusok, illetve pénzügyesek, most

csak a szöveggel és vizuális megjelenítéssel foglalkozó szereplőket említettem meg. Elsősorban velük találkozunk a szerző az együttműködés során. A többiek munkája azonban a maguk területén ugyanolyan elengedhetetlen egy könyvkiadó szerkesztőségében, mint az itt kiemeltéké. Velük együtt teljes a csapat.

A könyv ideális útja a nyomdáig

1. A szerző magát nem kímélve, fáradságos, mégis csodálatos munka árán megírja a(z élet) művét. Segítséget kér a kézírata rendezésében, lektorálásában, és a kész anyagot eljuttatja a szerkesztőségbe. (Ha nem volt – valamilyen szakmai – lektora, ezt mindenképpen jelezze a kiadónak,

mert akkor annak kell erről gondoskodnia, és az már egy másik kör.)

2. Az irodalmi szerkesztő elolvassa a kéziratot, egyeztet a szerzővel és a mű elkészültéig javítanak, pontosítanak együtt. Ha kell, több körben, mint kettő. Itt a lektorral is egyeztetni kell, ha ez nem történt meg korábban. Jó, ha a kéziratmenetet egy vezető szerkesztő is vezényli, persze, ha van. (Itt nagy szövegblokkok is mozoghatnak – kihúzás, beírás –, ezért ez más árkategóriába is esik, mint az olvasószerkesztő vagy a korrektor.)
3. Az olvasószerkesztő átnézi a kéziratot és pontosít. Egyeztet a szerzővel és ha kell, az irodalmi szerkesztővel, esetleg a lektor(ok)kal.

Ha nem történt irodalmi szerkesztés, akkor csak a szerzővel és/vagy a lektorral. Egyben az első kör korrektúra is megtörténik itt.

4. Ha nincs olvasószerkesztő, akkor csak a korrektúra első köre következik. Célszerű a borító hát- vagy fülszövegét is ekkor korrektúrázni. A korrektúra körére lektori munka már ne maradjon!
5. A kész kézirat .docx/.rtf kiterjesztéssel, az elfogadott változtatásokkal a tördelőhöz kerül. (Ha .odt volt, vagy Google-dokumentum, akkor is.) Ez idő alatt készülhet a borító is, de az függetlenebb az időt tekintve, mint a kézirat. A kiadványszerkesztő munkatárs – és ha becsatlakozik a körbe egy tervezőgrafikus

és/vagy tipográfus, akkor ő(k) is – első körben egyeztet a szerzővel, megmutatva 4-8 oldalt a laptükörből. Itt lehet egyezkedni az oldalszámokon; ami csak a betördelést követően lesz végleges, de mindenképp négyyel kell oszthatónak lennie. (És ez, illetve a borítótervezés teljesen más árkategóriába esik, mint az eddigi munkafolyamatok, ezt érdemes szem előtt tartani. Ha ugyanaz tervezi a borítót, tördeli a belíveket és korrek-túráz is, ez háromféle árkép-zést jelent, nem egyet!)

6. A betördelt anyag .pdf formá-tumban a korrektorhoz kerül második körre, aki átnézi és visszaküldi javításra a tör-delőhöz. Ha kell, a szerzővel egyeztetnek közösen.

7. A tördelő átnézi és véglege-síti az anyagot – oldalszám, tartalomjegyzék, kolofon stb. tekintetében –, majd elküldi a szerzőnek.

8. A szerző újraolvassa a művét. Bármilyen hibát talál, jelez a tör-delőnek, aki javítja. Ha nem talál benne hibát, akkor meg-történik az imprimatúra, azaz írásos formában jóvá-hagyja a nyomdába kerülést. Ugyanezt teszi a borítóval is.

9. A tördelő előkészíti nyomta-tásra a könyvet.

10. A nyomdai .pdf fájl visszake-rül a szerzőhöz vagy a kiadó szerkesztőségébe, ahonnan a felelős személy elküldi a nyomdának. Ha bármilyen technikai hiba adódik, a nyom-da és a tördelő-grafikus csapat tartja a kapcsolatot.

Természetesen ez csak egy lehetséges út, még sok ilyen létezik. Ám egy biztos: minden könyvkiadás mögött komoly szakmai gárdának kell állnia, és nekik biztosítani a nem feltétlen könnyű, de annál profibb kimenetelt.

Ezzel kívánok mindannyiunknak sikeres szerkesztőségi együttműködések és csodálatos minőségű könyvújdonságokat a továbbiakban! :)

Mitől működik egy szerkesztőség?

Mindennek alapja a kölcsönös bizalom és tisztelet

Ezért fontos olyan csapatot vagy munkatársat választani, aki

- a kiadó szerint is megbízható szakember;

- a szerző szerint is elfogadható a személyében és megbízható a szakértelmében;
- képes együttműködni a szerkesztőség többi tagjával, így a szerzővel is;
- a kéziratot és tartalmát ugyanúgy tudja „szeretni” és „babusgatni”, mint maga a szerző.

A könyv ugyanis az írója lelke, és az olvasójának ad majd életet, aki olvassa. Ha hiányzik belőle valami, azt az olvasó is meg fogja érezni.

A szerző könyvének sikere a szerkesztőség sikere is – és vice versa.

Mi kell a jó munkához?

Először is: idő

Untig ropogtatott szóláscsont: jó munkához idő kell. Pedig tényleg!

Sőt, ezt fokozhatjuk is: optimális munkához pedig még több idő kell. A könyv megírása sem egy nap alatt történt, így az utómunkálatoknak is meg kell adni a módját.

Másodszor: türelem

Rágjunk tovább: a türelem könyvet terem. A könyv pedig olvasókat, az olvasók hírnevet és pénzt, a pénz pedig újabb könyvet. Az élet körforgása. :) Hasonló okokból, mint az idő, illetve mert itt belép a rendszerbe több ember is. Meg persze a technika ördöge, róla se feledkezzünk meg...

Harmadszor: patent kommunikáció és szervezés

A szerző és a szerkesztőség együttműködése nagyon fontos.

Mind a munkafolyamat alatt – tervezni, egyeztetni, újratervezni és -egyeztetni, az elfogadott anyagokat kiadásra képessé alakítani –, mind pedig emberileg – nem árt, ha nem utálják egymást a projekt szereplői. :)

Ebbe beletartozik a pontos kommunikáció. Itt nem működik a „félszavakból is megértjük egymást”, persze ha igen, az nagyszerű, de ha nem, az komoly félreértésekhez vezet. Annak pedig nem szokott jó vége lenni... Inkább kérdezzünk vissza hatszor, és nézzenek minket hülyének, mint egyszer sem, ami után egy elégedetlen ügyfél – akár szerző, akár egy egész kiadó – haragjával kell szembenéznünk, rosszabb esetben anyagi kompenzációt, fájdalomdíjat kell fizetnünk neki(k).

Negyedszer pedig... na, de ehhez mélyedjünk kicsit bele a témába!

Egy kis négyparancsolat

Mielőtt továbblépünk, muszáj leszögezni valamit, ami úgy látszik, egyre kevésbé tart velünk vagy van a birtokunkban. Elvileg alapvető dolog lenne, de nem lehet elégszer említeni a bűvös szót: empátia (azaz együttérzés).

Az érzelmi intelligencia tanulható. Tényleg.

Emberek vagyunk, emberként alkotunk. Legyünk egymással emberségesek!

Az Aranyszabály

„Amit akartok azért, hogy az emberek ti veletek cselekedjenek,

mindazt ti is úgy cselekedjétek azokkal” – szerepel ez a részlet egy olyan bestseller, de nagyon megosztó, szellemírókkal készített antológiában, ami a Moly.hu oldalon – e sorok írásakor – 92%-on áll, és nagyon hosszú ideig, 3500 évig folytak rajta a szerkesztési munkálatok. Vajon melyik lehet ez a könyv? Ha kitaláltad, kapsz egy virtuális pacsit. ;)

Becsüljük meg egymás munkáját!

A szerző, ha nem ír, nincs mit olvasni. A szerkesztőségi munkatárs, ha nem dolgozik, a szerző is hiába írt, mert nincs az a szöveg, ami nyers állapotában tökéletes.

Nagy a felelősségünk, mert hiába fut a kötet írójának neve alatt mindenki munkája, ha valaki nem dolgozott jól, a szerzőt

fogják szidni. Nem probléma? Akkor az író majd másoknak sem fogja ajánlani az adott munkatársat vagy akár a kiadót. Na, ez már gond lesz...

Legyünk alázatosak!

Nehéz kenyér ez, mind jól tudjuk. Az írók művészelkeek, néha kezelhetetlenek – ezt nézzük el nekik! Hiszen azért fordultak hozzánk, mert segítségre van szükségük. Támogassuk őket, a könyveiknek pedig adjuk meg a lehető legjobbat!

Vegyük komolyan a munkát, tiszteljük a szerzőt és a saját kezünk alkotását is! Szabjunk magunknak időt, teret és – természetesen tartva a keretet – engedjük el a fantáziánkat!

De ha ez nem megengedett, alázatosan fogadjuk el a szerző igényeit. Így is, úgy is ő viszi el a hátán a művet...

Legyünk kedvesek egymással!

Nem tudhatod, a másik fél milyen harcot vív éppen az életében. Ahogy azt sem, mennyire terhelt a munkájában, viaskodik-e a technikai eszközeivel, a kollégáival vagy épp magánéleti területen bárkivel és bármivel (akár az egészségével). Ha segít az érzékenyítésben: gondolj bele, te hogyan viselnél egy adott reakciót, adott szituációban. Mondanál vagy tennél-e olyat, ami neked is rosszlesne, ha más mondaná vagy tenné veled?

„Legyetek türelmesek egymással!” – imígyen szóla a Bestseller.